Hod. XIV | KRASAVIK - CERVIEN 1963 | N. 72

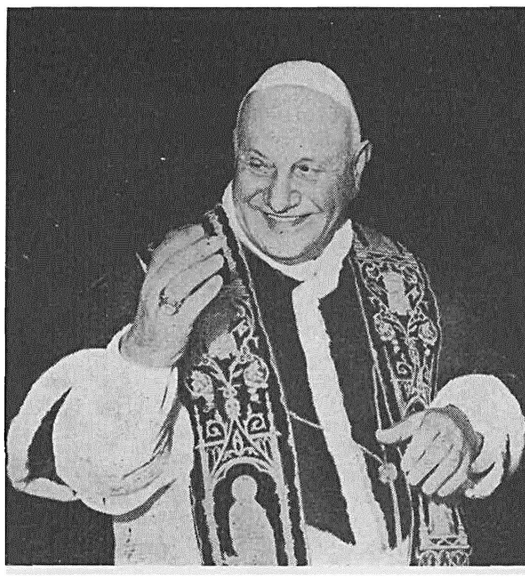
ŹNIČ

Bielaruskaja relihijna-adradženskaja časopis

Adres Red: Roma, v. Trionfale, 6415 || Hadav. padp. 3 dal., 1 paasobn. 30 cent.

RAŹVITANNIE

Byvajuć chviliny, ŭ jakich płakać lahčej, jak pisać; vialikomić praściej, jak utamoŭvać chvalavanni j avałodvać afekty, dziela infarmavannia čytačoŭ.

Ależ u vabliččy śmierci Papy Viera płač raspahòdž vaje; a historyja padtrymoŭvaje ducha, padyjmajučy k' haryzontam niasupynnaje budučyni.

Jan XXIII adyjšoŭ u viečnaść. Zaviaršyŭ u Niebie śviatkavannie Sv. Siomuchi, jakoje hadaŭ sabie — mo' abnadźiejeny chvilinkaj palohki ŭ chvarobie — celebravać na intencyju adbyvaju čahasia Ekumeničnaha Saboru dy miru..

Hetak voś vatykanski štodzien nik « l'Osservatore Romano » raspačynaŭ svoj panehiryčny numar 129 z 5 červienia 1963 hodu.

Chaj ža heta budzie pačatkam i hetaha (72) našaha numaru Zničavaha, amal całikom paśviačanaha niadaŭnym vialikim padziejam na Śv. Piatrovym Pasadzie.

AFICYJALNAJA ABVIESTKA

Papa Jan XXIII pamior. Papa dabraty addaŭ Bohu ducha pabožna j pahodna, pryniaŭšy Sakramanty Sviatoje Rymskaje Eklezii ŭ svaich apartamentach Vatykanskaha Apostalskaha Pałacu — ŭ 19 hadzinie, 49 minut siannia 3 červienia 1963 hodu — turbotna asystavany praz najdavierliviejšych supracoŭnikaŭ i lekaraŭ. Niaumolnaja chvaroba, što choć pahoršyłasia była ŭ vapošnich miesiacach, a ŭsiož nie pieraškodziła Chrystovamu Vikaramu ź nieŭtamavanaj volaj i pastyrskaj ščyraściu vykonyvać trudnyja zadanni Svajho vysokaha stanovišča, złamała Jahonyja (z na tury) mocnyja siły.

Papa Jan XXIII dźvieściešeśćdziesiat treci nastupnik św. Piatra na Rymskim Pasadzie, radziŭsia ŭ miascovaści *Sotto Monte* (pabiełarusku jakby skazać: Padhorje) pravincyi *Bergamo* (na poŭnačy Italii) ŭ skromnaj pabožnaj siamji Ronkallich; dnia 25 listapada 1881 hodu, i atrymaŭ chrosnaje imia Angelo Giuseppe. Vyśviačany na duchoŭnika ŭ Rymie 10 žnivienia 1904 h. Kansekravany na Biskupa 19 marza 1925 h. U 1953 h. 15 studzienia naznačany Patryarcham Venecyi. A 28 kastryčnika 1958 byŭ vybrany na (Papu) Najvyšejšaha Pastyra universalnaj Eklezii dy ŭkaranavany u Vatykanskaj Bazylicy 4 listapada. Papież Jan XXIII ličyŭ znača vieku sabie 81 hod, 6 miesiacaŭ i 8 dzion, a pantyfikatu (pastyravannia) 4 hody 7 miesiacaŭ i 6 dzion.

Najbolšyja padziei Jahonymi zàchadami dakananyja i ź Jahonym imiam pierajšoŭšyja ŭ historyju — heta sklikannie j padrychtova dy raspačaćcie Druhoha Vatykanskaha Saboru, takža i Rymskaha Synodu, a miž mnohimi Listami Pastyrskimi asabliva dva daktrynalnaha značennia « Mater et Magistra » (Maci j Vučycielka) dy « Pacem in Terris » (Mir na Sviecie).

Ale pieradusim astaniecca pamiać pa Im, jak pa Ajcu universalnaj Eklezii, asabliva Pastyru łaskavym dla ŭpaśledžanych i biazdolnych cierpiačych, addanamu spravie pazyskannia dla Chrystovaj adzinaj aŭčarni addalenych i błuklivych; astaniecca ŭ pamiaci jak rupiaśnik = promotor supakoju = zhody, jak Toj, jaki pryviarnuŭ sumlennie śvietu dy davierlivaść u va ŭzajemnaj supracy, navučajučy jaho słovam i pry-

LA BRACE

PADZIAKI ACHVIARADAUCAM

F.Bartulu	$20.00
A.Sukielajciu	$20.00
FiN.Kusalam	$10.00
V.Machnacam	$10.00
Dr.V.Vojtankn	$ 6.00
M.Kuncevicu	$ 5.00
J.Kacha̧ouskaj	$ 5.00
H.Palanievicu	$ 5.00
S.Hutyrcyku	$ 5.00
V.Stoma	$ 5.00
B.Danilovicu	$ 5.00
V.Babru	$ 5.00

kładam, pakazvajučym, što pamima roźni j zabłukannia možna pa-bracku lubicca.

Katalickaja Eklezija i ludzi dobraje voli pachinajucca z pašanaj i malitvaj pierad Jahonymi dastojnymi astankami j spaminam z poŭnaju spadzievaj, što Ohlad Božy paviadzie dalej vialikaje dzieła Jana XXIII — dzieła praŭdy, spraviadlivaści, svabody, lubaści ».

4.VI ŭ 18-aj cieła Jaho Sviatasci pakojnaha Papy Jana XXIII uračysta ekspartavana u bazyliku śv. Piatra, dzie ad hetaha mamentu było vystaŭlena dla adviedvannia publičnaha. Raschvalavanaje mora narodu na Placy addavała apošnija hanory najulublenšamu svajmu Pastyru. Sapraŭdy, niespatykana dahetul uzavrušennie nastroj masaŭ, hołasna akazvaŭšych pryviazanaść, honar i žal. Šmat u kaho na tvaroch vidna była hłybokaja zastanova turśvietu », « Papy dabraty » — jak jaho nazyvali panehiryčnyja tytuły presy. Taje presy, što adnahałosna biaz rožnicy palityčnych i kulturnych pahladaŭ i kirunkaŭ, nastrojena była žałobaj i šyrokim uspaminam pašany dy pryznannia vialikich zasłuhaŭ i cnotaŭ. Čytačy našy, pierahladajučy tuju presu samy ab hetym prakanalissa.

Adnym słovam viestka ab fakcie śmierci Papy Jana 23 skałychnuła spantanična-ščyraj chvalaj uvieś śviet. Nikoli chiba śmierć Papy nia razbudžała tak šyrokaha j hłybokaha spačućcia.

Sviatyni ŭsich krajoŭ dy naviet vyznanniaŭ adkliknulisia malitaŭnym žałobnym echam. Hałovy dziaržavaŭ dy i h ŭradaŭ paprysłali svaje kondolencyi, vyznačajučy u krajoch publičnuju žałobu, jakoju chacieli udziejničać

Śmiarotnyja astanki Pakojnaha Papy Jana XXIII vynosiacca na Plac pierad pachovinami

botlivaja i ślozy. Liturhičnyja śpievy daŭžeznych šerehaŭ duchavienstva roznych stupieniaŭ i vieku dy choru, a takža maršy muzyki, hinuli ŭ mahutnym bieźbiarežnym pošumie nabožnych masaŭ. Za niesienienym, zamiž Seg. Gestat, Feretronam, na jakim daloka vidniełasia ŭ čyrvonych liturhičnych šatach (bož pamior na Siomuchu, kali ŭžyvajecca hety koler) z krychu prymutniełym tvaram postać Najdast. Pakojnika — išoŭ žałobny karahod dastojnikaŭ reprezentantaŭ roznych dziaržavaŭ narodaŭ i ustanovaŭ, addzieły hanarovaj Gvardyi. A nad usim hetym mahutnaja symfonija raspłakanych zvanoŭ bazyliki. Nia było u hetu chvilinu chiba ni adnoj asoby, jakaja nia sumavałab hłyboka dy nie maliłasiab ščyra ŭ dušy, hledziačy na heny uračysta-žałobny adychod Dobraha Pastyra, « Parocha ŭsiaho u žałobie Vatykanu j Katalickaj Eklezii : Italija, Francyja, Hišpanija, Portuhalija, Germanija, Austryja, Belhija, Holandyja, Vialikabrytanija, Irlandyja, Švajcaryja, Grecyja, Złučanyja Štaty, Kanada, Usia Łacinskaja Ameryka, Afryka, Azija, a naviet i niekatorych krajoch iz-za žaleznaje zasłony nia tolki miž hramadzianami, ale i ŭ kruhoch uradavych, viestka ab śmierci j pachovinach hodnaha pryznannia i zasłužanaha Papy Jana XXIII, nie prajšła biaz echa.

Možna sabie ŭjavić jak vysokim jašče autarytet Papiestva, Chryścijanstva, Relihii naahuł, akazvajecca siannia — pamima tak strašnaha j daŭhoha praśledu, pamima varožanaha jamu praz vorahaŭ kanca. Ci nia cud heta ŭsiemahutnaha Božaha Ohladu, viadučaha da svaich nyjvyšejšych praznačenniaŭ historyju?

RAŹVITANNIE

Dnia 6.VI.1963 ŭ h. 18 adbylisia solennyja pachoviny pakojnaha Papy Jana XXIII.

Kali śmiarotnyja astanki jahonyja, što stajali ŭ pachovinnym prybranni pierad Kanfessyjaj Bazyliki na praciahu žałobnych konadniaŭ, byli vyniesienyja ŭ abradava-maŭčaznym pachodzie na zality moram narodu Plac śv. Piatra i na vysokich marach praniesienyja ŭ hłyb razmolenych masaŭ, to zdavałasia z tych mnohatysiačnych raziskranych abliččaŭ łunała adzinadušnaja vola: achviaravać Niebu henu Śviataajcoŭskuju pakojnuju postać, jak najmilejšuju cennaść ziamli...

Potym, kali na prycišnych, vykazvajučych tuju volu, tonach abradna-błahalnaha śpievu... *In paradisum deducant te angeli*... spavarotam Noša taja nazaŭsiody źnikła ŭ vojściu Bazyliki — echa taho raźvitalnaha śpievu doŭha vibravała j pasiannia mo niaumoŭkna vibruje ŭ dušach tych prysutnych masaŭ, ščyra škadujučych i pabožna raźvitvajučych tak mocna pakachanaha svajho Ajca duchoŭnaha.

... By vadapłaŭ toj pavoli adpłyŭšy ŭ dal ad adnaho portu, kab prypłyści da druhoha. Takaja ŭžo ludzkaja dola. U porcie tysiačy dałoniaŭ uzdymajucca z raźvitanniem, tysiačy vačej iskracca pramianiom i ślazoju. A jon pavoli addalajecca, kab zhinuć z vačej na dalehladzie, za marami j akijanami, dy akazacca ŭ inšym porcie, dzie čakajuć jaho tysiačy sercaŭ, kab uračysta spatkać prybyćcio jahona... Nielha jašče skmiecić zołaku roźvidni, a ŭžo zdecca jakby čucion daloki topat maršujučych noh, aplaŭzy ovacyjnych ruk dy recha niaźličonych hałasoŭ, vitajučych toj marapłaŭ, što byŭ źnik iz našych vačej, spuščany z katvihi ŭ vodnuju baraznu, kirujučysia tudy, dzie Sam Boh na niabiesnym tronie, dzie Najśviaciejšaja Dzieva z usimi Śviatymi j bieźličču Anielskich sił niabiesnych...

Kab nie zdalisia kamu apisvanyja tut nastroi zanadta fantastyčnymi, dyk voś para kankretnych viedamak, ich paćviardžajučych.

Jak vykazała statystyka — bolš miljona viernikaŭ pradefilavała z pabožnaj pašanaj pierad śmiarotnymi astankami pakojnaha Papy, vystaŭlenymi ŭ Bazylicy. Praz usie dni chvaroby j žałoby paśmiertnaj byŭ imi zapoŭnieny Plac Sv. Piatra, a vulicy Rymu vyhladali jak burlivyja reki płyvučaha tudy narodu pieški, abo mašynami, tak što musiała adumysłova intervenjavać palicyja. U Vatykanie atrymana bolš 15.000 kondolencyjnych telehramaŭ ad hałovaŭ dziaržavaŭ, uradaŭ, palityčnych i kulturnych pradstaŭnictvaŭ, arhanizacyjaŭ internacyjanalnych i nacyjanalnych (miž imi j ad šmat uspamožanych dy ŭdziačnych biełarusaŭ), ad reprezentantaŭ usialakich vyznanniaŭ relihijnych, ad prostaha rabotnictva j siemjaŭ, ad dzietak i chvorych dy uviaźnienych. Usie škadujuć Papieža dabraty, Papieža supakoju=zhody, zaŭsiody pahodnaha j dabrotna uśmiechnienaha da ŭsich, Papieža, jaki vykazaŭ saboju najpraviadniejšyja aspiracyi čałaviečyja. Heta ŭsio ŭžo pierainterpretavana syntetyčna televizyjami, radyjami, presaju ŭsich kantynentaŭ i palityčnych dy kulturna-idejnych i vyznanniavych napramkaŭ, paćvierdžana manifestacyjami spačućciovaj žałoby, ŭsieahulnym sentymentam, jaki mo pieršy raz byŭ vyjavam taje mahčymaści dla ŭsichčysta ludziej na śviecie — *pačuvacca zadzinienymi.*

PA-ZA ŬSIM BAČNYM

My kataliki vierym u pieršavažnaść, abo pieravahu, ducha nad materyjaj. Sviet bačny j datykalny biaz trudnaści paznajom dośledam našych počuvaŭ. Vidavočnaść jaho jakby sama nam nakidajecca. Ale-ž hetaje počuŭna-doślednaje raspaznavannie jašče nie abyjmaje ŭsiaho isnujučaha, ŭsiaje rečaisnaści : jano ŭspryjmaje tolki vonkavuju pakryvu=karu, vierchnija abrysy, moŭ cień realnaści=rečaŭ.

Pad pavierchniaju počuŭnaha śvietu, ci jakby skazać pa-za śvietam fenomenam=javaju jošć bahataja realnaść=rečaisnaść duchovaha śvietu. Pa-za ciełam čałavieka, jakoha spatykaju, pa-za jahonym tvaram ahladanym i hołasam, što čuju, jošć duša, takaja rečaisnaść, što siahaje hłybini śvietu biazpočuŭnaha, niabačnaha, adyž bolej realnaha j niezapiarečnaha, čym hety mataryjalny.

Pa-za, ci aprača, počuŭnaha (sensytyŭnaha, namacalnaha) śvietu pieradusim jošć Boh, božaja isnaść, božaje uładarstva. Pa-za čałaviečymi formami Jezusa Chrystusa jošć Słova, druhaja asoba Najśviaciejšaj Trojcy. Pa-za bačnaju najaŭnaściu Eucharystyi, jakuju bačać našyja vočy, a ruki datykajucca, jošć čałaviečaść Chrystusa, isnaść poŭnapraniàtaja ducham, praniknutaja Bostvam.

Kataliki vierać ŭ duchovuju rečaisnaść Eklezii. Jana źjaŭlajecca niečym šmat bolšym, jak bačnaja arhanizacyja, bolš, čym niejkaja assocyjacyja (tavarystva), jana jošć toju rečasnaściu, što pačynajecca tam, dzie słabiejuć, kančajucca počuvy (zmysły). Isnaja Eklezija jošć pa-za vidomaj herarchijaj, kleram, viernikami, pa-za budoŭlami strojnymi kanventaŭ, katedraŭ, aŭtaroŭ i tabernakulaŭ...

Katoliki vierać u duchovuju i boskuju realnaść Papiestva. Pa-za bačnaju źjavaju ludzkoju, zamknutaju ŭ hranicach vybaru i śmierci paasobnych Papaŭ, nastupajučych adzin za druhim u historyi, pa-za vidomaj fizijanomijaj ich abličča, tryvaje zaŭsiodnaja j niaźmiennaja realnaść boskaja Jezusa, praŭdzivaj Hałavy Eklezii, jakuju jany reprezentujuć.

Jan XXIII daŭ śvietu nadta sałodkuju j miłuju fizyjanomiju Jahonu, obrys Dobraha Pastyra. Ciapier niama jaho miž nami. Nia bačać jaho našyja vočy, nia čujuć hołasu jahonaha našyja vušy. Ale Jon nie pierastaŭ isnavać. Jašče žyvie, zaŭsiody žycimie. Dla Jaho, dla ducha jahonaha śv. Eklez. aficyjalna pa śmierci uzyvała naharody spraviadlivych. R.V.

«MIR NA ZIAMLI»

Encyklika Papy Jana XXIII

Našy pavažanyja čytačy chiba ŭžo čuli ab hetym niedaŭna vydanym papskim dakumencie, ab kalasalnym znąčenni jakoha siannia ŭžo hamonić uvieś śviet. Tamu chočam hruntaŭniej skamentavać jahony źmiest u bieła ruskaj movie.

1) Encyklika « Supakoj (mir) na ziamli » svajoju vialikavažnaściu padobnaja da papiaredniaj encykliki « Maci j Vučycielka ». Jana siarod katalikoŭ, siarod chryścijan naahuł dy siarod ludziej dobraje voli, da jakich pieradusim skiravanaja, razbudziła vializarnaje zainteresavannie. Jana bo ŭ intencyi svajej stavić prapanovu katalickaha vyrašennia najbolš piakučych prablemaŭ našaj epoki. Heta ŭžo vidno ź jejnych asnovaŭ : mir-zhoda fundujecca na praŭdzie, spraviadlivaści, lubaści j svabodzie, jakija vyvodzić z ducha adbyvajučahasia Saboru dy jejnaha Autara, havoračaha da ludziej sučasnych dobraje voli movaj, jakuju jany razumiejuć, movaj takoha optymisty, jakim patrapiŭ być Ajciec Śviaty Jan XXIII, Vikary Chrystusa, asoba, majučaja prava bolš jak chto inšy nadziejecca na Ohlad Božy dy apelavać da česnaści ludziej ; movaj śmiełaha optymizmu akredytujučajsia pierad ludźmi tak časta pamylnymi, i pierad Božym Providam, jaki nia zvodzić nikoli.

2) Supakoj u praŭdzie, spraviadlivaści j lubaści dy svabodzie — hetyja formuły časta paŭtarajucca ŭ Dakumancie, śviet bo, da jakoha havorycca, čuje hoład usiaho hetaha. I nia jošć abyjakavym, ab jakim supakoji jdzie mova dy za jakuju canu.

a) *Supakoj ufundavany na praŭdzie* = heta znača, vypływajučy z uzajemnaje dy ŭsieahulnaje (universalnaje) česnaści, z viernaści danamu słovu, chočby j najbolšaje achviary heta vymahała ; vypływajučy iz ščyraści układaŭ i suadnosin. Nie hoła-prapahandystyčny, vošža, supakoj krucielski z zaściarohami niaščyraści.

b) *Supakoj ufundovany na spraviadlivaści* = h.zn : na pašanie ludzkoje hodnaści druhich asobaŭ, hrupaŭ, narodaŭ i dziaržavaŭ, bo ŭsie źjaŭlajucca dziećmi Božymi. Vošža, nia toj supakoj (mir) kryŭdnaha panavannia, uzurpackaha prahnaŭładztva, pahrozaŭ i terroru, cieraźmiernaha ŭzbrajennia dy bieskantrolnaj bujanskaj samavoli ; ale toj — abapiorty na ŭ zajemapašanie miž dziaržavami dy naahuł ludźmi.

c) *Supakoj ufundavany na lubaści* = Jak miž narodami, tak i miž dziaržavami nia budzie praŭdy j spraviadlivaści ščyraj, kali jany pierš nie abdzialacimucca ŭzajemna miłaściu, lubaściu. Supakoj = ład nia budzie spraviadlivym, ni tryvałum, kali marnavacimiem zaŭsiody bahaćci na luksus i pustahonstva, tyja bahaćci, što patrebnyja na ŭtrymannie inšych ; i pakul heta budziem taleravać, datul kantynentam pahražacimie hoład, niedastatki. I kali miž sacyjalnymi klasami, miž rasami j narodami stajać barjery i paharda, jakoju sycicca nienaviść. « Śmat užo zroblena — kaža encykl. « Maci j Vučyc.» — ale šmat čaho j zastałosia jšče zrabić ».

d) *Supakoj =zhoda ŭfundavany na svabodzie* — jość tym supakojem, u jakim nia hniecca adzin narod padjaremleny druhomu, jaki kažnamu daje inicyjatyvu ŭłasnaje ustanovy dy adkaznaści za ŭłasnaje praznačennie ; jaki spryjaje dabravolnamu supracounictvu na padstavie (bazie) roŭnaści pry adnoj i tojsamaj hodnaści. Dziela taho, što ŭsie ludzi patrabujuć adzin druhoha, dyk praŭdzivym supakojem = ładam budzie toj, jaki ŭ asiahanni ahulnaha dabra łučyć cełaje ludztvo : praz lepšy raspadzieł dabrabytu ziamnoha, praz usioahulniejšaje udastupniennie skarbaŭ duchovych, šlachotny raspadzieł karyściaŭ dla dušy i serca.

3, a) *Usio heta asnoŭvajecca na ludzkoj hodnaści*. Tamu encyklika j pačynajecca ad akcentacyi hetaha prava. Ci dziela taho mo, kab padpisać, dapoŭnić dy paćvierdzić deklaracyju Złučanych Nacyjaŭ? Ničoha padobnaha, pakolki hetaja baza źjaŭlajecca ŭžo vystarčalna pazytyŭnaj dla universalnaha arhanizavannia narodaŭ. Našyja pravy adnak fundujucca nia tolki na hetkich valorach, bolš ci mienš ŭsieahulna pryznanych, jakija my ŭ peŭnym sensie hatovy respektavać. Našy pravy naadvarot, źjaŭlajucca absalutnymi a na ziamli absalutnym źjaŭlajecca ni što inšaje, jak ludzkaja asoba, stvoranaja na vobraz Božy (na padobu Boha Absaluta).

b) *Encyklika vykazvaje hetyja pravy*. Voś jany : prava na isnavannie kožnaha čałavieka, na žyćcio pryzvaitaje ; prava da praŭdnaści, da adukacyi asnaŭnoje, a znača da kultury ; prava addavannia češci Bohu pavodla vymahannia zdarovaha sumlennia ; prava da volnaha vybaru sabie fachu (ci pokliku), abo prafesyi ; i pravy sacyjalnyja na pracu j spraviadlivy zarabotak, prava zdabyćcia ŭłasnaści, prava na arhanizacyju i na mihracyju dy pravy na hramadzianstva. I druhabočna, dziela taho, što miž pravami j abaviazkami jość uzajemnaść, dyk : na kožnym lažyć abaviazak respektavać u druhich toje, čaho my vymahajem sabie ; abaviazki pamahać adny druhim u zdabyćci dabra pieršaje patreby (essencyjalnaha) dla žyćcia hramadzkaha.

4) Hodnaść asoby čałaviečaj akreślivaje jejnyja pravy i jejnyja abaviazki pierad bubličnaju ŭładaju. Autarytet dziaržavy praz toje, što jana traktuje hramadzian jak asoby volnyja, sumlennyja ŭ svaich abaviazkach adnosna ohułu, nie źmianšajecca, ale ŭzmacniajecca, kali jana jość zdolnaj vyklikać, pabudzić, zaachvocić i padbadzioryć dy skaardynavać intelihentnuju dabravolnuju supracu. Dziaržava siłaju samych rečaŭ bolš pašyryć svajo haspadaravannie svaje kampetencyi, kali ŭ vadzinakavaj miery daść bolšy razhon inicyjatyvie hrupam pasiaredničajučym, heohrafičnym, siamiejnym, ekanamičnym, sacyjalnym, kulturalnym, nieabchodnym dla prahramovaj haspadarki, dla suładnaha prahresu dy raŭnavahi

palityčnaj. Nieabchodnaje raźviccio ekanamičnaje moža abycca i biez pamykannia na technokracyju, astajučysia padparadkavanym zdarovym pakalenniam sučasnym i budučym dy sacyjalnamu j kulturalnamu prahressu ludzkomu ciełaje nacyi.

5) a) *Hramadzianie-ž iz svajho boku daduć tym-bolšy ŭkład dabravolny*, čym-bolej vyznajuć u va ŭładzie sakralny charaktar. Bo kažnaja ŭłada pachodzić ad Boha i nichto nia moža nikoha ŭ sumlenni zabaviazvać inakš, jak tolki siłaju henaha boskaha pachodžannia. Ad taho mamentu, kali nastupić henaje vyznannie, hramadzianie dahlèdziać u zakonach (u roznych zahadach) nia tolki mus padparadkoŭvajučy ich tym zakonam, ale pieradusim pavinnaść, jakaja moralna ich zabaviazvaje. Hramadzianie tady buduć abdarvać padobnaj pašanaj i samych nośbitaŭ taje ŭłady ź ichnimi zahadami. Zainteresavanyja hramady, jakojeb ni było ich pachodžannie, ci mahuctva, znacimuć ich stanovišča adnosna dziaržavy, dalokija ad baraćby ź joju ci zavaładannia, abo asiahannia, iz škodaj dla dabra ohułu, pryvilehijaŭ ci karyściaŭ partyjnych.

b) *Palityčnaje žyćcio damahajecca ustanovaŭ stałych* ; choča publičnaj apinii aśviedamlànaj česna, majučaj sposaby vykazacca ; kab hramadzkija zybranni byli praŭdziva reprezentavanyja, zdatnyja da abarony publičnaje svabody, da dakładnaha ustanaŭlannia ŭradaŭ i datyčnych ichniamu mandatu abaviazkaŭ, choča uradu, jaki byŭby haspadarom ułasnaj, aryjentujučajsia na budučyniu dy tryvałaj palityki ; choča sudu z hvarantavanaj biesstaronnaściu, niezaležnaha, asnovanaha na svaim asobnym statucie — a ŭsio heta schodna z ahulnym fundamentalnym pravam danaha kraju, pisanym, ci tradycyjanalnym, praz usich šanavanym dy spaŭniànym.

6-a) *Jak unutry kažnaj dziaržavy kiruje žyćciadziejnaściu praŭda, spraviadlivaść miłasc i svaboda, tak jany i suadnosinami mižnarodnymi pavinny kiravać.* I tut takža pravy j abaviazki jość ŭzajemaadkaznymi dy abapiortymi astatočna na vymahanniach ludzkoje asoby, zaležnaj ad Boha. Niama nidzie arhanizavanaje suspolnaści tak daskanalnaje, jakaja samymi ŭłasnymi tolki siarodkami mahłab zadavolić svaich siabroŭ usim nieabchodnym dla dačasnaha ščaścia i zadavalennia. Usie nacyi ŭzajemna ad siabie zaležać, usie imknucca da adnaho supolnaha ideału, jaki što-raz bolej vymahaje sùviaziaŭ.

b) Voś čamu ŭsie nacyi pavinny pačuvacca da ŭzajemnaha respektu j dapamohi. Słušnaja ekspansyja adnych nie pavinna ahraničać svabody druhich ; bajčejšy prahres hetych nie pavinien putać ruch tamtych ; bahaciejšaść adnych, takža j duchovaja, nie pavinna upakorvać druhich. Usie majuć niešta davać, abo — pakorna pryjmać. Historyja cyvilizacyi nas vučyć, što hegemonii — kažnaja svajoju čaradoju — słabiejuć i źnikajuć.

7-a) *Hetaje imkniennie nacyjaŭ napierad moža dy pavinna być zarhanizavanaje.* Užo ustanaŭlajucca davoli razlehłyja zony volnaha abmienu, supolnyja rynki, jakija praz ekanamičnaje zadzinienniе mieciać da suładździa palityčnaha bolšych prastoraŭ z nasielnictvam, bolš zbližanym źbiahajučymisia interesami dy kulturami. Ale j hetkija uhrupavanni nia mohuć zamykacca ŭ sabie samych z pretensyjami samavystarčalnaści. Ichnija hranicy nie pavinny zamykacca pierad ludźmi, pierad tavarami dy ŭzajemausłuhaju. Jany pavinny być uspryjmalnymi j spryjalnymi adnosna biednych achviaraŭ pierad modernaju aźviarełaju žorstkaściu, h. zn : adnosna palityčnych uciakačoŭ dy bieździaržaŭnych.

b) *Supakoj =mir* nie pavinien być pustym słovam, tojačym u sabie niaupynnuju varožaść, padsyčanuju honam azbrajennia, joju pravakavanym. Raŭnavaha terroru nahetulki jość niestałaj, nakolki niespraviadlivaj ; adzin vypadak, choćby j niedabravolny, moža jaje zburyć. Minuła ŭžo piaśdziesiat hod ad niezabyŭnaj pramovy Benedykta XV, na jakuju mała chto źviarnuŭ uvahu ŭ svaim časie. I voś Encyklika « Mir śvietu » solenna adnaŭlaje zaklik, źmieščany ŭ toj pramovie : « Jak Vikary Jezusa Chrystusa, tłumačačy haračyja aspiracyi ŭsiaho čałaviečaha rodu, idučy za ajcoŭskaju lubaściu, jakuju žyvim dla ŭsich ludziej, i za abaviazkam Našaha uradu, zaklinajem śviet cieły, a nadusio urady, kab nie škadavali nijakich sił dla nadannia vypadkam biehu zhodnaha z rozumam dy interesami ludztvà ».

8) *Ci možna tady išci dalej ? Jan XXIII hetkaje dumki, Jon radzić narodam ŭsiaho kruhaśvietu probavać taho, da čaho jany jašče nie advažvalisia.* Kab zrabić vajnu « antyzakonnaj,» Złučanyja Nacyi padali kamplekt siarodkaŭ, jakija zdavalisia efektyŭnymi. Jany akazalisia adnak pramachovymi. Dalekahlady heta pradbačvali, dziaržavy bo admaŭlali z siabie achviary, jakoje ad ich patrabavana : *zračysia častki svaje suverennaści vyšejšaj uładzie, kab henaja ŭłada mahła ustanavić prava i dać joj adnačasna siarodki ustanaŭlennia jaho.*

Ci narody siannia parazumnieli ? Achviary iz suverennaści na karyść nadnacyjanalnaje ułady dahetul zastajucca nadta ahraničanyja. Ale, kali bajaźlivaść moža stacca ŭ pełnym punkcie zvarotam, sens pryniataj pierad Boham adkaznaści viadzie da praŭdzivaj advahi. Sprava ŭ tym, kab pabudavać mir = supakoj, a addalić vajnu, heta prosta naš supolny ludzki prahres; Encyklika « *Mir Svietu* » zaklikaje nas da ździejśniennia hetaha apošniaha kroku.

Ci nie zaśmieła heta ? Publičnaja ŭłada universalnaja nia budzie nakładacca siłaju, ale *ustanaŭlacimiecca supolnaju zhodaju* ; jana budzie respektavać nutranuju suverennaść dziaržavaŭ ssiabravanych ŭ absiahu ich kampetencyi Pazycya jhry nadta ciažkaja, pavažnaja ; maje blizkoje dačynienniе da našaha zbaŭlennia. Nichto nia mohby uchilicca, ad uziaćcia biez ahladki na siabie svaje častki ryzyka. Ale tyja, što vierać u Božy Provid dy ŭ svaje abaviazki adnosna ludztvà, pavinny viedać, što advaha karanujecca udačaju tady, kali kančatkovyja mety vyznačany nieadklična.

ADNA HISTARYČNAJA PADZIEJA

Manifestacyja z dnia 10.V.1963 i jakby kančatkovy akt jaje z dnia nastupnaha ŭvajšła ŭ historyju, jakaja nikoli jaje nie zabudzie.

Michelangeleŭskaja Bazylika Sv. Piatra, hety cud ludzkoha henija, achviarovany Boskamu prabvyvanniu na ziamli, dzie ludzi tak čujucca zbratanymi dziaćmi adnaho Ajca, ad viakoŭ užo źjaŭlajecca śvietkam netulkich vialikazarnaściaŭ i splendoru, a ŭsiož henaha dnia jon źmiaščaŭ u sabie nièšta dla jaho novaje, niazvyčajnaje i vyniatkavaje, nikoli nia bačanaje pad jahonymi arkadami j kopułaj nièsta analahičnaje. Pieršy bo raz u historyi padniesiena Papie premiju za mir=zhodu. Pieršy raz u historyi u stallach centralnaje navy Sv. Piatra, pryładžanych dla Ajcoŭ Saboru, zaniali miescy cyvilnyja reprezentanty ŭsich sacyjalnych katehoryjaŭ, usich idealahičnych aryjentacyjaŭ dy nacyjaŭ, kab symbalična, ale realna, vykazać zhodnaje pryznannie, ź jakim całaje ludztvo vietliva nadzialała Chrystovaha Vikaraha na ziamli premijaj miru. Vializarnaja Bazylika zdavałasia dasiahnuła svaje mety: spałučennia ŭsiaho čałaviectva ŭ vadnu zhodnuju siamju navokał Ajca.

I jak toj adzin Ajciec havaryŭ da ich Jan XXIII, kranuty pryniesienaj i achviaroŭvanaj Jamu pašanaj, zdavoleny z vynachadu taho matyvu zybraŭšaha ich usich navokał Siabie z usiudnych blizkich i dalokich hranic heahrafičnych, ràsavych, kulturnych i relihijnych. słovy Jaho stalisia słovami adnaho Ajca i Pastyra, słovy napaminu da ŭzajemazrazumiennia, miłaserdzia, prabačennia, supakoju = zhody.

Tolki hetkim čynam — kazaŭ — zapaleny śvietač supakoju pradoŭžvacimie svoj šlach, budziačy radaść i siejučy śviatło dy łasku ŭ ludzkim sercy pa ŭsiej ziamli, adčyniajučy hranicy,raspahodžvajučy bratnia-pryjaznyja abliččy ».

U henych słovach čułasia echa, synteza całaje Encykliki « Pacem in terris » — « Mir na ziamli », ŭ ich była całaja duša, prahrama j zadannie, dzieja Pantyfikatu Jana XXIII, była autentyčnaja matyvacyja taje nadzielenaje Jamu Premii. U ich źmiaščałasia sutnaść taje čułaje biasiedy, što Jamu imienna ŭdałosia ŭstanavić z całym ludztvom, a śvietkam jaje astaniecca ščasny Rym. Z.

«SIŁA J TRUDNAŚĆI EKLEZII Ŭ ŚVIECIE»

U münchenskaj katalickaj « Kirchenzeitung », orhanie Archidyjecezyi München-Freizing z 17 sioletniaha sakavika byŭ nadrukavany artykuł pad vyšzacytavanym tytułam, jaki pasiaredna viažacca z toj sensacyjnaj audyjencyjaj u Papy Adžubeja hałoŭnaha redaktara, « Izvestij ».

« Možna sabie ŭjavić — piša autar taho artykułu — jakija važnyja miarkavanni j narady papiaredzili hena zdarennie. U nijakaj bo inšaj krainie śvietu pałažennie katalikoŭ nia jość tak ciažkoje, jak imienna ŭ Savietach.

Jarmo aficyjalnaha j dziaržaŭna-partyjnaha ateizmu ciažka hnybić chryścijan u SSSR, ale najciažej chryścijan katalickaha vieravyznannia. A ŭ tym ad časaŭ Lenina, Stalina u biazbožnym kamunistyčnym Savieckim Sajuzie hladzieli na Katalickuju Ekleziju z Papaju, jak na voraha N. 1 i pradstaŭlali Papu ŭ šmat jakich naśmieškach, karykaturalnych kpinach. Apošnimi tolki časami henaje hrubijanskaje vyśmiejvannie krychu jakby supyniena. Chruščoŭ źviartaŭsia ŭžo nièkalki razoŭ da Papieža Jana XXIII z pryvietam, apošni raz z nahody ŭručennia Papie śvietavaj naharody fundacyi Balzan.

Ale ci Katalickaja Eklezija maje zadavolicca hetkimi pryvitanniami j spatkanniami? Ci heta nie padbadzioryć da bolšaje ščе zadorlivaści kamunistyčnaj prapahandy ŭ Italii, što jšła tady da pieradvybarčaje akcyi ŭ Parlament, ŭ jakoj kamunistyčnaja partyja spadziavałasia na mocny pryrost hałasoŭ? Zabarona katalikom hałasavać na biazbožnuju kamunistyčnuju partyju zastałasia nia zusim efektyŭnaju, bahata bo katalikoŭ u hetaj sumiesi partyj naj na całaj terytoryi zdyzorientavana adnosna pieraściarohi Eklezii ». Autar padobna dumaje ab niebiaśpiecy dla paŭdzionnaj Ameryki, dzie jašče trudniej abiazdolenym masam ćviaroza reahavać na padjudžajučuju demahohiju.

Apрača taho šmat chto ŭ całym śviecie z rezervaju zahladajecca adnosna prysutničannia na Sabory rasiejska-pravasłaŭnaje Carkvy tady jak katalickim Episkapam padsavieckim, ci satelickim, uniemahčymiajecca prybyćcio na Sabor.

Ci nia byłab vošža bolš dametnaju tut ćviordaja pastava adnosna audyjencyi, žadanaj Chruščovym, i pratestacyjnaja z pryčyny kryŭd naha pałažennia Eklezii ŭ SSSR?

Napeŭna — piša autar artykułu — budué dyj byli vyjaŭleny takija miarkavanni j davanyja parady. Ale tojža autar stavić pad sumniŭ vartaść dy efektyŭnaść hetkich radaŭ. Zatoje uvažaje za bolš praŭdapadobnaje z boku Najvyšejšych adnosnych Dziejnikaŭ spadziavannie, što ad henych nieaficyjalnych kantaktaŭ i hutarak bolš možna dabicca palohki dla praśledavanych u Savietach, a mahčyma j dla ahulnaha pahadniennia abiedźvich pałavinaŭ śvietu, jak ad zaŭziatych pratestaŭ dy zàklikaŭ. Eklezija zaŭsiody moža apelavać tolki da svabody dla ludzkoje hramadzkaści dy ludzkoje natury j paklikacca na prava natury. Alež jana nia maje siarodkaŭ, kab zmusić da pašany ich. Pry pomačy kankardataŭ ź dziaržavami jana prabuje zapeŭnić svaim viernikam prava, ale nia maje siły prymusić dziaržavu da datrymannia jaho. Eklezija ŭ vadnosinach da dziaržavy moža być silnaj nahetulki, nakolki jejnyja vierniki źjaŭlajucca hatovymi baranić svajo relihijnaje prava naviet koštam achviary j ciarpiennia, dabivacca svaje svabody vieravyznanniavaje ŭsimi pryniatymi j dazvolenymi ŭ tych dziaržavach sposabami. Nažal, u dyktatarskich ateistyčnych režymach naahuł nia isnujuć hetkija sposaby.

I ŭ kancy autar artykułu adciemlivaje: « kali Papa vyjaŭlaje hatoŭnaść pryniać Chruščova na audyjencyi, dyk chiba tamu, što spadziajecca dabicca choćby minimalnaj palohki j svabody, i to nia tolki dla katalickich viernych u SSSR, ale i naahuł dla chryścijan. A pry tym, praciah i dalokasiahłaść Ekumeničnaha Saboru kaža nadziejecca na palepšannie suadnosin u čełym śviecie.

Vatyk. presa i radyjo dało dabitny svaječasny kamentar i zaniało stanovišča adnosna interpretacyi audyjencyi redaktara « Izvestij » u Ajca Sviatoha. Pastava Papy poŭnaściu inspiravana Evanelijaj, i nia možna jaje aceńvać abydna ŭžyvanaju mierkaju dla palityčnych spraŭ. Jaho Śviataść kiravaŭsia tut idejaj « dobraha pastyra », jaki choča ratavać usich ludziej tym, što jon iz sympatyjaj i dabratoju zaklikaje ich da dabra. Złaja vola tolki j niaśviedamaść moža utojesamlać jahonyja namiery hetyja z idejnaju ustuplivaściu j padatnaściu na hrech i zło biazbožža. Navuka bo jakuju vyhłašaje, praŭda, jakuju prapavieduje, astajecca nieparašnaj i niaźmiennaj navukaju Eklezii.

U dadatku da svaje pramovy ŭ dniu karanacyi Papa skazaŭ, što jon choča pieradusim u samym sabie ździejśnić śvietły abrad dobraha nastroju. Nia było ŭ pačynanni Papy nijakaha słova, što mahłob zranić słuchačoŭ; usia uvaha Jahona była na toje źvierniena, kab spryjać adzinstvu ŭsich tych, jakija ŭžo znajchodziacca ŭ adzinaj aŭčarni, a zaklikać da jaje tych, što badziajucca ad jaje daloka.

Tak i Episkapat katalicki interpretuje j publikuje intencyi Ajca Śviatoha u va ŭsich hetych sensacyjnych zdarenniach. Niamieckaja np. dyjecezalnaja hazeta ŭ Limburhu « der Sontag » słavami Bpa Ord. Valtera Kampe adciemlivaje, što naviet kalib i Chruščoŭ mieŭ asabista pastukacca ŭ bramy Vatykanu, kab zrabić Papie vizytu, dyk heta nie źmianiaje sutnaści rečy, što nijakaja idealahičnaja koegzystencyja pamiž chryścijanstvam i kamunizmam, pamiž vieraju j biazbožžam, nia jość mahčymaj. Ni pryviety, ni inšyja prychilnyja słovy nia jość u sile zvolnić kamunizm ateistyčny ad asudu za śmiarotnuju varožaść proci viery i Boha. Tolki ŭčynki dobryja mahčymuć pierakanać. Tolki tady, kali adčyniacca bramy viaźnicaŭ dla kleru, kali buduć pryviernieny ludzkija pravy, budzie prypynienaja aficyjalnaja prapahanda ateizmu, padtrymoŭvanaja administracyjnym terroram, dy buduć skasavanyja ŭsie nasilstvy proci prychilnikaŭ relihii — možna budzie dumać ab normalizacyi suadnosin pamiž Vatykanam i Kramlom. Z.

JAKUB KOŁAS I JANKA KUPAŁA NA PAZYCYJACH USABIEŠNIAJE EMIHRACYI

Jakub Kołas, Janka Kupała dy naahuł usie biełaruskija nacyjanalnyja siły, balšavickuju revalucyju 1917 h. acanili nehatyŭna, jak čužuju varožuju biełaruskamu narodu źjavu. Zamiž jaje dy ŭsupročvahu joj, jany ŭ svaich pałymianych vieršach taho času zaklikali biełaruski narod da nacyjanalnaj revalucyi, kančatkovaj mietaj jakoje stvarennie volnaj biełaruskaj dziaržavy.

Ale henaja nacyjanalnaja revalucyja była zdušana balšavikami ŭ samym jejnym zarodku. Štykami čyr vonaje armii była ŭstanolenaja ŭ Biełarusi savieckaja ŭłada, varožaja ad samaha svajho pačatku biełaruskamu nacyjanalnamu ruchu. Kołas, Kupała, jak i naahuł biełaruskija elementy pierajšli tady na pazycyi hetak zvanaj « usabiešniaj emihracyi » (nutranoje), h. zn: nia pryjmannia imi savieckaj rečaisnaści, varožaha atakavannia, ci prosta izalavannia ad jaje.

Ŭ pałavinie traŭnia 1921 h. Kołas nareščie, i ciapier užo nastała, viartajecca na baćkaŭščynu ŭ Miensk. Pad upłyvam zusim naturalnaje pieršaje radaści z doŭhačakanaha pavarotu ŭ rodny kraj, samapieršyja Kołasavy ŭražanni znajšli svajo adbiććio ŭ vieršy « U paloch Biełarusi »

Kudy ni hlań - spakojem vieje,
Na ŭsim adna lažyć piačać
Razvahi mudraj razumiennia
I niejkaj smutnaje krasy...
Ŭsio poŭna zhody, dabraty...
Ty maješ vyhlady praroka,
Naš kraj pakutny, kraj śviaty! »

Treba asabliva adciemić, što heta adno ŭražannie ad samoha kraju, ad jahonaj pryrody tolki.

Nieŭzabavie-ž, razhledzieŭšysia navakoł lepiej, Kołas pačynaje spaścierahć užo zusim inšyja « vyhlady », nat u samoj pryrodzie, a praź jaje i ŭ ludzkim žyćci narodnym. Vierš « DUBY » tahož 1921 h., što pačynajecca słavami: « Na paciechu, na ździŭlennie, Tut duby stajali... Śvietki dziejaŭ daŭnych... Hibłych časaŭ słaŭnych » — hy ŭchodzić užo u druhi ton:

Moža kazki žyćcia-doli
U cišy stvarali,
Abo pieśni volnaj voli
U listoch składali.

A mo soniejka vitali,
Dzień chvalili novy, —
Nie, nia ŭnikli, nia ŭčytali
Ich pavažnaj movy.

Ech, duby, duby, viakami
Vy źbirali siły,
Nie vałodaŭ vichar vami
Vas zdaleli piły!

Ašalmovany vam čoły,
Ssiečany karony.
I, pasieŭšy na vierch hoły,
Tam kryčać varony...

I sam namalavany abraz, i vyklikanyja im autaravy refleksyi, vielmi krasamoŭnyja, naviet biaručy ich u prostym, a nie aleharyčnym sensie. Adnak tut i aleharyčny sens prosta bje ŭ vočy. Sam vierš stanović saboju anno varyjant novy adnaho z darevalucyjnych vieršaŭ Kołasa pad tym-ža zahałoŭkan « Duby », drukavabaha jašče ŭ « Našaj Nivie » ŭ 1913 h. U vabodvych vieršach malunak duboŭ, heta vobraz « uzhadavancaŭ vieku, siły », symbal mahutnaha j mudraha, volnaha j volalubnaha jak u pryrodzie, hetak i ŭ hramadztvie. Padsiakannie i « ašalmoŭvannie », tak vysokajakasnaje volalubnaje parody hramadztva, hetak sumna tut adznačajecca paetam. Balšavickaja cenzura dobra rasšyfravała aleharyčny sens hetaha vierša, i tamu jaho ŭžo nia vidno u paźniejšych vydanniach tvoraŭ Kołasa.

U vieršy «POKLIČ» z 2 červienia 1921 h., paet užo ściviardžaje zusim vyrazna, što «lud stohnie» j haruje paraniejšamu, i patrabuje dapamohi ad svaich nacyjanalnych pravadyroŭ. Heny vierš niazvyčajna charakterny dla peryjadu «ŭsabiešniaje emihracyi» Kołasa, i nia budzie molišnim padać jaho poŭnaściu:

Hej, čułyja sercy! Hej, dušy žyvyja!
Idziecie vy dolu kavać!
Jošć u vas siły jašče maładyja,
Jošć u vas krylli latać!
Ale ściaražemsia: bałotnaja brošnia
Ich kažnuju chvilu sačyć,
A hnillu zaciahnie - duša nie ŭvaskrošnie,
U haru nad ziamloj nie ŭzlacić.
Vy čujecie chvalaŭ žyvych nabiahannie?
Pryhledźciesia: novyja dni
Na nas pazirajuć iskraj śvitannia,
I śvieciać druhija ahni.
Śpiašajciesia, braćcia, rasoju chałodnaj
Vaš tvar vyraźlivy abmyć
I duch toj hajučy paloŭ, i nivy rodnaj
U hrudzi čym-bolš zachapić.
Ale pamiatajcie: na vašym sumlenni
Nia spłačany doŭh viekavy:
To doŭh prad narodam, to doŭh razumiennia,
Jakoje začerpali vy
Z narodnaha skarbu dušy samabytnaj
I skarbu jaho mazaloŭ:
To jon, pracavik naš, to jon, staražytny,
Na horu vas moŭčki ŭžvioŭ.
Haduje vas pole, što zołatam źjaje...
Piaskoŭ, nieradžajnych piaskoŭ.
Vas kormić siarmiaha, što doli nia znaje,
Nia viedaje łaski bratoŭ.
Idziecie-ž k narodu, jak dobryja dzieci,
Idziecie, złučajcie jaho
I horkuju praŭdu u vočy skažecie,
Čaho jon haruje, čaho?

Paet Kołas i tut pakazvaje, što našaniŭskija idei adradženskija, patreby nacyjanalnyja, z ustanaŭlenniem savieckaje ŭłady, nie pierastali być aktualnymi; naadvarot — jany jašče bolš zavastrylisia i z'aktualizavalisia ŭ vabliččy novaje, ŭžo balšavickaje, formy paniavolennia Biełarusi. S.

(dakanč. budzie)

+ VASIL CIECHANOVIČ

Sioleta na treci dzień Vialikadnia u Melbournie raptoŭna rastaŭsia z žyćciom.

Radziŭsia jon 1.XI.1925 ŭ v. Levanovičy ŭ Vialejščynie. Vyviezieny ŭ 1942 na pracu ŭ Niamieččynu, damoŭ nie viarnuŭsia pa vajnie, choć balšaviki vàbili, a padaŭsia ŭ 1948 u Australiju.

Pakojny V. Ciechanovič byŭ adnym z prykładnych, idejna-dziejnych na poli nacyjanalnym i rodnarelihijnym, biełaruskim emihrantam. Nie siadzieŭ ačuželym voŭkam na adludździ ehaistyčna, a staraŭsia być dušoju emihranckaj hramady surodzičaŭ, hornučy da siabie dy ŭciahajučy ŭ idejnuju pracu kaho tolki moh. Tak što pamieškannie jaho stałasia idejna-biełaruskim vohniščam, dzie viałasia nacyjanalna-kulturna-relihijna-arhanizacyjnaja dziejnaść.

Nakolki ludzi canili ščyraje pijanerstva idejnaje i pavažali hetaha zasłužanaha cennaha dziejača, nahetulki žal ich byŭ hłybiejšy nad jahonaj damavinaj. A viestka žałobnaja tym-balučej skałanuła j raniła sercy, što ŭdaryła ich niespadzievana.

Pachoviny ś.p. Vasila Ciechanoviča adbylisia 19.IV. 1963 nadta pryhoža iz śv. Panichidaj pry ŭdziele j prysutnaści, (nia hledziačy na budni pracoŭny dzień), šmatlikich surodzičaŭ, siabroŭ i znakomych.

Raźvitalnaje nadhrobnaje słova (na mhl. Fokner) skazaŭ Sp. Pfr. M. Nikan.

Pakinuŭ pa sabie niaboščyk u Aŭstralii žonku, a na Biełarusi — baćku j bratoŭ.

PAVIEDAMLENNIE

Biełaruskaja škoła-internat imia śv. Kiryły Turaŭskaha ŭ Londonie pryjmaje ŭstupnyja zajavy ad kandydataŭ na novy školny hod, jaki pačynajecca ŭ vieraśni 1963 hodu.

Kandydaty pavinny być chłopcami biełaruskaha pachodžannia, h. zn. adzin prynamś ź ichnich baćkoŭ pavinien być biełarusam. Jany pavinny mieć skončanych 8, ale mienš, čym 12 hod pierad 1-šym vieraśnia 1963.

Kolkaść volnych miescaŭ u škole — vielmi abmiežavanaja. Zajavy buduć razhladacca ŭ paradku atrymannia. Dziela hetaha ŭsie baćki, jakije žadalib pasłać svaich synoŭ u Školu śv. Kiryły Turaŭskaha ŭ nastupnym školnym hodzie, pavinny ŭ svaim sobskim interesie źviarnucca ŭ hetaj spravie jaknajchutčej da kirainictva škoły.

U va ŭsich spravach, źviazanych iz škołaju treba źviartacca da a. Kiraŭnika, jaki budzie zaŭsiody rady dać usie nieabchodnyja infarmacyi dy vysłać praspekt škoły tym, chto zažadaje.

Pisać treba na adres:

The Rev. Headmaster St. Cyril's
House 41, Holden Road,
London, N 12

Uvaha: Vyšła novaja knižka: «Śv. Jazafat Kuncevič» Vydana na ratatary samym aŭtaram — V. Panucevičam

Uvaha: Naš litaraturny dadatak «Listy Apostalskija» hetym razam,z pryčyny cxpedycyi 2-ch numaroŭ hazety,nia vysyłajecca; budzie ŭ nastupnym numary. Red.

Direttore respons.: Dott. A. FRUTAZ
Posta indir.: Dott. P. TATARYNOVIC
Roma, Via Trionfale, 6415

Z dazvolu Duchoun Uladau

Tipografia Fausto Failli - Roma

Pubblicazione autorizzata dal Tribunale di Roma con decreto del 7-12-1950